

Türkiye'deki Akademisyenlerin Uluslararasılaşması: Uluslararası Etkinliklere Katılım ve CHAID Analizi ile Bir İnceleme

Alper Çalikoğlu¹, Hasan Arslan²

¹ Eğitim Yönetimi ve Denetimi ABD, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

² Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Fakültesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye

Sorumlu Yazar: Alper Çalikoğlu, alpercalikoglu@gmail.com

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Bilgilendirme: Bu makale, birinci yazarın ikinci yazarın danışmanlığında tamamladığı doktora tezine dayalı olarak hazırlanmıştır.

Kaynak Gösterimi: Çalikoğlu, A., & Arslan, H. (2018). Türkiye'deki akademisyenlerin uluslararasılaşması: Uluslararası etkinliklere katılım ve CHAID analizi ile bir inceleme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(2), 215-230. doi:10.17244/eku.426885

Internationalization of the Academics in Turkey: Participating in International Activities and an Investigation with CHAID Analysis

Alper Çalikoğlu¹, Hasan Arslan²

¹ The Department of Educational Administration and Supervision, Graduate School of Educational Sciences, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Turkey

² Department of Educational Sciences, Faculty of Education, Çanakkale Onsekiz Mart University, Çanakkale, Turkey

Corresponding Author: Alper Çalikoğlu, alpercalikoglu@gmail.com

Article Type: Research Article

Acknowledgement: This article was generated based on the first author's doctoral thesis completed under the guidance of the second author.

To Cite This Article: Çalikoğlu, A., & Arslan, H. (2018). Türkiye'deki akademisyenlerin uluslararasılaşması: Uluslararası etkinliklere katılım ve CHAID analizi ile bir inceleme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 14(2), 215-230. doi:10.17244/eku.426885

Türkiye'deki Akademisyenlerin Uluslararasılaşması: Uluslararası Etkinliklere Katılım ve CHAID Analizi ile Bir İnceleme

Alper Çalikoğlu¹, Hasan Arslan²

¹Eğitim Yönetimi ve Denetimi ABD, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7526-3740>

²Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Fakültesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale, Türkiye
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8011-3069>

Öz

Dünyanın çeşitli bölgelerinde olduğu gibi, Türkiye'de de gelişen politika ve uygulamalarla uluslararasılaşma, yükseköğretimin önemli gündem maddelerinden biri haline gelmiştir. Yükseköğretimde önemli paydaşlardan biri olan akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımının artırılması da bu politika ve uygulamalarda önemli bir yer tutmaktadır. Bu araştırma, Türkiye'deki üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin uluslararasılaşma etkinliklerine katılımını geniş ölçekli bir cevaplayıcı grubu ile incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada nicel tasarımın ilkelerinden hareketle, öncelikle akademisyenlerin en çok ve en az katılım sağladığı uluslararası etkinlikler belirlenmiş, ardından farklı demografik değişkenlere göre akademisyenlerin uluslararasılaşma düzeylerinin dağılımı incelenmiştir. Çalışmada son olarak, CHAID analizi yardımıyla, akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımında etkili olan demografik değişkenlerin ayrı ve birleştirilmiş gruplarının nasıl bir yapı oluşturduğu araştırılmıştır. 973 cevaplayıcıdan elde edilen veri setinin analizi ile ulaşılan bulgular, Türkiye'deki akademisyenlerin uluslararasılaşma ile ilgili en çok katıldığı etkinliklerin uluslararası bilimsel yayın ve araştırma sürecine yönelik olduğunu ortaya koymuştur. Diğer taraftan akademisyenlerin, eğitim-öğretim ve üniversite topluluğuna hizmet ile ilgili bazı uluslararasılaşma etkinliklerine katılımı görece düşük bulunmuştur. Bulgular ayrıca farklı demografik değişkenlere göre uluslararasılaşmaya katılım düzeyinin değişken bir dağılım gösterdiğini ve akademik disiplin, unvan, uluslararası lisansüstü deneyim gibi değişkenlere ait değerlerin oluşturduğu birleşik ve ayrı alt grupların, akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımını açıklamada etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma sonunda bulgular, mevcut alanyazın ile birlikte dünyada ve Türkiye'de son dönemde yürütülen uluslararasılaşma uygulamaları çerçevesinde tartışılarak, ülkemiz yükseköğretimi için önerilerde bulunulmuştur.

Makale Bilgisi

Anahtar Kelimeler:

Akademisyenlerin uluslararasılaşması, CHAID analizi, Türkiye'de yükseköğretim, Uluslararası etkinlikler

Makale Geçmişi:

Geliş: 24 Mayıs 2018
Düzeltilme: 29 Mayıs 2018
Kabul: 11 Haziran 2018

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Internationalization of the Academics in Turkey: Participating in International Activities and an Investigation with CHAID Analysis

---

Abstract

Like in many parts of the world, internationalization has evolved to a fundamental topic on Turkish higher education agenda through rapidly developing policies and implementations. Since academics have a substantial role in institutional achievement, enhancing their participation in international activities hold an important place in these policies and implementations. This research aims at examining the participation of Turkish academics in internationalization activities with a large-scale respondent group. Employing a quantitative survey design, the study firstly identifies the most and least participated international activities among Turkish academics, and then investigates the distribution of participation levels in internationalization activities according to a variety of demographic variables. Finally, by carrying out CHAID analysis, the research focuses on the prediction structure of academics' participation in internationalization according to independent and merged groups of demographic variables. According to the analysis results of the 973 participant responses, the mostly participated internationalization activities of Turkish academics include international research dissemination and publication process. However, academics' participation in teaching and campus service related internationalization activities were found relatively less. Findings also indicate that the distribution of academics' participation in internationalization activities varies, and the independent and merged groups of variables including discipline, academic title and graduate experiences abroad have an impact on the prediction structure of participating in internationalization activities. Findings are discussed in the light of related literature as well as recent implementations in Turkey, and recommendations for Turkey's higher education are provided.

Article Info

Keywords: CHAID analysis, Higher education in Turkey, International activities, Internationalization of academics

Article History:

Received: 24 May 2018

Revised: 29 May 2018

Accepted: 11 June 2018

Article Type: Research Article

Giriş

Yükseköğretimde uluslararasılaşma politika ve uygulamaları 1990'lı yıllardan itibaren çok boyutlu bir dönüşüm sürecine girmiştir. Devlet ve hükümet boyutunda uluslararasılaşma, Soğuk Savaş döneminde genellikle aynı kutupdaki ülkelerin bilimsel/teknik kapasitelerini geliştirme ve diğer ülkelerin gelecekteki muhtemel liderlerini eğitim yoluyla etkileme gibi politik gerekçelerle yürütülen etkinlikler kapsamında anlaşılmıştır (Neave, 2001). Bu anlayış, Sovyetler Birliği'nin (SB) dağılarak Soğuk Savaş'ın sona ermesi ve artan küreselleşme ile birlikte dünyanın birçok ülkesinde yerini, politik gerekçelerin yanında akademik, ekonomik ve sosyo-kültürel alanlarda da çeşitli stratejiler içeren bütüncül programlara bırakmıştır (De Wit, 2002). Kurumsal düzeyde de uluslararasılaşma, benzer şekilde, önceleri sınır-ötesi yatırımların yüksek maliyetleri nedeniyle sınırlı akademik/teknik işbirlikleri çerçevesinde yürütülmüştür. 1990'lardan itibaren ise gelişen bilişim teknolojileri, artan uluslararası öğrenci talebi ve ekonomik rekabet ve küreselleşen iş piyasasının yeni ihtiyaçları, üniversiteler için uluslararasılaşmayı öğretim elemanları, öğrenciler, sanayi kuruluşları ve sivil toplum örgütleri gibi paydaşların da dâhil edildiği çok yönlü bir süreç haline getirmiştir (Knight, 2004).

Uluslararasılaşmanın Türkiye yükseköğretimindeki anlamı ve uygulamaları da dünyadaki eğilimlere paralel şekilde çok boyutlu bir gelişim göstermiştir. 1990'lı yılların başında SB'nin dağılmasıyla birlikte, bölgede bulunan Türk devlet ve akraba toplulukları ile değişim programları ve ortak üniversite kurma çabaları, uluslararasılaşmada daha çok politik ve kültürel işbirliği amacını ön plana çıkarmıştır (Kavak & Baskan, 2001; Kırmızıdağ, Gür, Kurt, & Boz, 2012; Özoğlu, Gür, & Coşkun, 2012). 2000'li yıllarla birlikte Bologna süreci ve Avrupa Yükseköğretim Alanı'na (AYA) uyum çalışmalarının hızlanması, uluslararasılaşmada politik ve kültürel işbirliğine yönelik çalışmaların yanına akademik kalite ve bölgesel uyum gibi alanların da eklenmesine yol açmış ve konunun ülkemiz yükseköğretimindeki çerçevesini ve uygulamalarını genişletmiştir (Mizikaci, 2006; Yağcı, 2010). Son dönemde ise, bölgesel sosyo-politik gelişmeler, devlet ve vakıf üniversitelerinin sayılarındaki ve kapasitelerindeki hızlı artış ve yükselen uluslararası öğrenci talebiyle birlikte uluslararasılaşma, Türkiye Yükseköğretimi'nde hem devlet hem de üniversiteler bazında politik, akademik, sosyo-kültürel ve ekonomik gerekçelerle ele alınan çok boyutlu bir stratejik araç olarak görülmeye başlanmıştır (Çetinsaya, 2014; Özer, 2012; Selvitopu, 2016; Vural-Yılmaz, 2016).

Türkiye kaynaklı uluslararasılaşma alanyazını son yıllarda kavramın anlam ve çerçevesini konu edinen ampirik çalışmalarla hızlı bir gelişim göstermektedir. Bostrom (2010) Ankara merkezli iki üniversitede yaptığı karşılaştırmalı durum çalışmasında uluslararasılaşmanın kurumsal yayılma sürecini incelemiştir. Bostrom'a (2010) göre, incelenen üniversitelerde uluslararasılaşma ile ilgili iletişim sürecinde ve araçlarda farklılıklar olsa da diğer ülkelerle entelektüel işbirliği öncelikli amaçlardan biridir. Kireççi ve diğerleri (2016), uluslararasılaşmanın farklı boyutlarındaki etkinlikleri ağırlıklandırarak Türkiye'deki üniversiteler için bir sıralama endeksi oluşturmayı amaçlamışlardır. Araştırmacılar, ilgili göstere setlerindeki etkinlikleri akademisyen görüşlerine göre ağırlıklandırmış ve üniversite araştırma performansı, müfredat etkililiği ve uluslararası bağlantıların da içinde bulunduğu çeşitli alan etkinlikleri ile bir uluslararasılaşma endeksi oluşturmuşlardır. Bunların yanında, Köksal (2014), Selvitopu (2016) ve Vural-Yılmaz (2016) da farklı ölçütler belirleyerek (bölgesel uluslararasılaşma hedefleri, dünya sıralamalarındaki konum, üniversite türü vb.) farklı üniversitelerin uluslararasılaşma stratejilerine odaklanmışlar ve Türkiye'deki üniversitelerin uluslararasılaşma motivasyonlarını ve konu ile ilgili güçlü ve zayıf yönleri/fırsat ve tehditleri incelemişlerdir.

Uluslararası alanyazına bakıldığında, farklı ülke örneklerindeki akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımı ile ilgili çalışmaların ülkemize oranla daha yoğun bir şekilde görüldüğü söylenebilir. Amerika Birleşik Devletleri (Beatty, 2013; Horn, Hendel, & Fry, 2007; Schwietz, 2006), Çin (Li & Tu, 2016), İspanya (Grasset, 2013; Rumbley, 2010), İtalya (Rostan, 2008), Japonya (Huang, 2009) ve Kanada (Friesen, 2013) gibi ülkelerdeki yapılan çalışmalarda akademisyenlerin uluslararasılaşma etkinliklerinin, araştırma (uluslararası yayın/sunum yapma, diğer ülkelerden katılımcılarla ortak araştırma projesi geliştirme, küresel sorunlarla ilgili uluslararası katılımlı araştırmalar yürütme), eğitim-öğretim (yurtdışında ders verme, öğrencilere uluslararası deneyimler için liderlik etme ve mesleki gelişim etkinliklerine katılma), öğretim müfredatı (derslerin ve içeriklerinin küresel/uluslararası boyutu kapsayacak şekilde güncellenmesi) ve yerleşke/toplum hizmeti (üniversite/yerel/küresel toplum için uluslararası boyutlu etkinliklere liderlik etme) gibi farklı alanlara yayıldığı görülmektedir. Araştırmacılar ayrıca cinsiyet, akademik unvan, disiplin, önceki akademik ve sosyal deneyimlerle birlikte, kurumsal stratejik önceliklerin ve mali kaynakların da

üniversitelerdeki akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımında etkili olabileceğini ifade etmektedir (Childress, 2010; Hudzik, 2011; Stohl, 2007; Welch, 2005).

Ülkemiz örneğine bakıldığında, yükseköğretimde uluslararasılaşma ile ilgilenen birçok araştırmacı ve uygulayıcı, konu ile ilgili devlet ve üniversite düzeyinde etkili politikalara yönelik çalışmaların eksikliğinden ve farklı paydaşların sürece daha çok dâhil edilmesi ihtiyacından bahsetmektedir (Bedenlier, 2017; Bostrom, 2010; Çetinsaya, 2014; Özer, 2016; Selvitopu, 2016; Vural-Yılmaz, 2016). Hem Türkiye hem de uluslararası kaynaklı çalışmalarda ortak olarak vurgulanan bir başka nokta ise yükseköğretimin önemli paydaşlarından biri olan akademisyenlerin kurumsal ve bireysel olarak uluslararasılaşma etkinlik ve süreçlerine katılımının, uluslararasılaşma politika ve uygulamalarının başarısı için hayati olduğudur (Childress, 2010; Çetinsaya, 2014; Stohl, 2007). Ancak, uygulamada son dönemde artan ilgiye rağmen, alanyazında Türkiye'deki öğretim üyelerinin uluslararasılaşma etkinliklerini konu alan çalışmaların yeterli sayıda olduğunu söylemek zordur. Sınırlı sayıda çalışmalardan birinin yazarı olan Bedenlier (2017), fenomenoloji türünde tasarladığı araştırmasında Türkiye'deki akademisyenlerin uluslararasılaşma motivasyonlarına yoğunlaşmış, ancak çalışmasını bir araştırma üniversitesinde görev yapan 6 akademisyenin deneyimleri ile sınırlandırmıştır. Bütün bunlardan, hem ülkemizdeki uluslararasılaşma politika ve uygulamalarının daha etkili hale getirilmesi, hem de ilgili alanyazının farklı paydaşlara yönelik çalışmalarla genişletilmesi için akademisyenlerin uluslararasılaşma etkinliklerini farklı demografik özelliklerle birlikte inceleyen geniş ölçekli çalışmalara ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır.

Yukarıdaki ihtiyaçtan hareketle bu araştırma, Türkiye'deki üniversitelerde çalışan akademisyenlerin uluslararasılaşma etkinliklerine katılımını farklı demografik özelliklere sahip geniş ölçekli bir cevaplayıcı grubuyla incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmada nicel tasarımının ilkelerinden hareketle aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır:

Türkiye'deki üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin;

1. En fazla ve en az katılım sağladıkları uluslararasılaşma etkinlikleri nelerdir?
2. Uluslararasılaşma etkinliklerine katılım düzeyi seçilmiş demografik değişkenlere göre nasıl bir dağılım göstermektedir?
3. Uluslararasılaşma etkinliklerine katılımında etkili olan demografik değişkenlerin birleşik ve ayrı grup ve alt grupları nasıl bir tahmin yapısı oluşturmaktadır?

Yöntem

Araştırma Tasarımı

Türkiye'deki akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımını farklı demografik özelliklere sahip geniş bir katılımcı grubu ile incelemeyi amaçlayan bu çalışma, nicel modelde tasarlanmıştır (Creswell, 2009). Araştırmada akademisyenlerin uluslararasılaşma etkinliklerinin ve bu etkinliklere katılım düzeyinin ne olduğu ve bu katılımın ilgili demografik değişkenlerin birleşmiş kategorilerine ve alt gruplarına göre nasıl tahmin edilebileceği sorgulandığından, hem tarama hem de ilişkisel modelin ilkelerinden yararlanılmıştır. Tarama modeli çoğunlukla, herhangi bir olay ya da olgunun hâlihazırdaki durumunu var olduğu şekilde ortaya koymayı amaçlayan çalışmalarda kullanılmaktadır (Cohen, Manion, & Morrison, 2007). İlişkisel model ise, değişkenler arasındaki ilişkilerin ve bağlantıların incelendiği ilişkisel istatistiklerin hesaplandığı çalışmalarda sıklıkla tercih edilebilmektedir (Fraenkel, Wallen, & Hyun, 2012).

Evren ve Örneklem

Çalışma, akademisyenlerin eğitim-öğretim, araştırma ve geniş-ölçekli topluma hizmet alanlarında yürüttükleri uluslararası etkinlikleri konu edindiğinden, görev tanımında bu alanlara yönelik etkinliklerin yer aldığı akademisyen grupları çalışma evrenine dâhil edilmiştir. Bu nedenle çalışmanın hedef evreni, araştırmanın yürütüldüğü tarih itibarı ile Türkiye'deki üniversitelerde yardımcı doçent (26.948), doçent (10.646) ve profesör (17.585) unvanı ile görev yapan toplam 55.179 akademisyenden oluşmuştur (YÖK, 2016). Veri toplama sürecinde maksimum cevaplayıcı sayısına ulaşılması hedeflenmiş, potansiyel cevaplayıcıların belirlenmesinde ise amaçlı örnekleme tekniklerinden maksimum çeşitlilik örneklemesinin ilkeleri doğrultusunda akademik unvan, disiplin, çalışılan üniversitenin türü ve kuruluş yılına göre grupların araştırmaya katılımı gözetilmiştir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2017). Akademik disiplin gruplandırılırken, katılımcıların çalışma alanları metin olarak alınıp Biglan'a (1973a, 1973b) göre sınıflandırılmıştır (aktaran Chynoweth, 2009). Katılımcıların çalıştıkları üniversitenin kuruluş

yıllarının sınıflandırılmasında ise Türkiye Yükseköğretimi'nin temel genişleme aşamaları dikkate alınmıştır (Özöglu, Gür, & Gümüş, 2016). Potansiyel cevaplayıcıların belirlenmesi için TÜBİTAK Araştırmacı Bilgi Sistemi'ndeki (ARBİS) kayıtlardan yararlanılmıştır. Sonuç olarak araştırmanın örnekleme, veri temizleme süreçlerinin ardından analize dâhil edilen 973 katılımcıdan oluşmuş ve bu örneklem %95 güven düzeyinde ve ± 2 güven aralığında hedef evreni temsil için yeterli kabul edilmiştir (Cohen vd., 2007). Katılımcıların kişisel ve kurumsal demografik değişkenlere göre dağılımı Tablo 1.'de gösterilmektedir.

Tablo 1. Cevaplayıcıların demografik dağılımı

Değişken	Değer	n	%
Akademik unvan	Yardımcı doçent	312	32,1
	Doçent	316	32,5
	Profesör	345	35,5
	Doğa Bilimleri	130	13,4
Disiplin	Sanat & Beşeri Bilimler	99	10,2
	Sosyal Bilimler	236	24,3
	Uygulamalı Bilimler	508	52,2
Üniversite türü	Devlet	857	88,1
	Vakıf	116	11,9
Üniversite kuruluş yılı	1992 öncesi	570	58,6
	1992-2005	237	24,4
	2006 ve sonrası	166	17,1
Toplam		973	100

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırmada veri toplama aracı olarak Schwietz (2006), Beatty (2013) ve Değişen Akademisyenlik Mesleği [Changing Academic Profession (CAP)] 2007 projesinde yer alan (Huang, Finkelstein, & Rostan, 2014) uluslararasılaşma etkinliklerinden hareketle, bu çalışma için oluşturulan 12 maddelik “Öğretim elemanları için uluslararasılaşma etkinlikleri” anketi kullanılmıştır. Veri toplama aracı oluşturulurken öncelikle ilgili etkinliklerin Türkiye Yükseköğretimi'ne ve ölçülmeye uygunluğu konusunda 6 yükseköğretim uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Bu görüşlere göre uyarlanan 19 maddelik ölçme aracı pilot teste tabi tutulmuş ve 657 akademisyenin cevaplarına göre eğitim-öğretim, araştırma ve geniş-ölçekli topluma hizmet alanlarında en çok katılım sağlanan 12 madde belirlenerek veri toplama aracına son hali verilmiştir. Asıl uygulama aşamasında, demografik sorularla birlikte, cevaplayıcıların belirtilen uluslararası etkinliklere son üç yıldaki katılım sayısını (0, 1, 2, 3, 4, 5, 5+) öğrenmeyi amaçlayan maddeler, çevrimiçi anket sistemi yardımıyla internet ortamına aktarılmıştır. Ardından ilgili web bağlantısı, hedef evrendeki akademisyenlerden e-posta adresini ARBİS'te paylaşanlara araştırmanın amacını ve etik ilkelerini içeren bir e-posta mesajı ile bildirilerek, cevaplar bu çevrimiçi anket sistemi yoluyla toplanmıştır. Veri toplama aracı için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı değeri pilot uygulamada (α)=.808, asıl uygulamada ise (α)=.734 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Analizi

Toplanan verilerin çözümlenmesinde tanımlayıcı ve ilişkisel analiz teknikleri kullanılmıştır. Öncelikle katılımcıların her bir uluslararasılaşma etkinliğine son üç yılda katılım sayısı verdikleri cevaba göre 1-7 aralığında kodlanmıştır. Akademisyenler tarafından en fazla ve en az katılım sağlanan uluslararasılaşma etkinliklerini belirlemeyi amaçlayan birinci araştırma sorusu için her bir etkinliğe ait aritmetik ortalama ($\bar{X}$) ve standard sapma (s.s.) değerleri dikkate alınmıştır. Uluslararasılaşma etkinliklerine katılım düzeyinin farklı demografik gruplara göre dağılımının incelendiği ikinci araştırma sorusunda ise her katılımcı için ankette yer alan 12 maddenin toplu aritmetik ortalama değeri hesaplanarak uluslararasılaşma katılım puanı bulunmuştur. Hesaplanan uluslararasılaşma katılım puanları, sonrasında en düşük (1.00) ve en yüksek (4.83) değerler arası eşit üç katılım düzeyine ayrılmıştır. Buna göre uluslararasılaşmaya katılım düzeyi *düşük* [1,00-2,28], *orta* [2,29-3,56] ve *yüksek* [3,57-4,83] olarak üç grupta sınıflandırılmış ve ilgili demografik değişkenlere göre dağılımı için frekans (f) ve yüzde (%) hesaplamalarından yararlanılmıştır. İlgili demografik değişkenlere alanyazından hareketle akademik unvan ve disiplin (Rostan, 2008; Schwietz, 2006) ve üniversite türü ve kuruluş yılı (Rumbley, 2010; Özöglu, Gür, & Gümüş, 2016; Vural-Yılmaz, 2016) olarak belirlenmiştir.

Akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılım düzeyinin ilgili demografik değişkenler ve bu değişkenlerin ayrı ve birleştirilmiş alt gruplarına göre oluşturduğu tahmin yapısını inceleyen son araştırma sorusu için CHAID (Chi-square Automatic Interaction Detection) analiz yöntemi benimsenmiştir. CHAID sürekli ya da kategorik bağımlı değişkenin, bağımsız değişkenlerin birleşik ya da ayrı grup ve alt grupları tarafından açıklandığı bir yordayıcı istatistiksel yöntemdir (Doğan & Özdamar, 2003). CHAID analizinde öncelikle bağımsız değişkenler ki-kare analizine göre karşılaştırılarak bağımlı değişkeni en iyi açıklayan yordayıcı değişken bulunur. Bu bağımsız değişkenin altında daha sonra, ki-kare analizine ve özel kategori birleştirme algoritmalarına göre karşılaştırmalar tekrarlanarak diğer alt düğümler bulunur. Bu şekilde tekrarlı analizler sonucunda, CHAID analizi ile bağımlı değişken, bağımsız değişkenlerin birleşik ya da ayrı kategorilerinden oluşan düğüm ve alt düğümler tarafından açıklanabilmektedir (Kayri & Boysan, 2007; Şen & Yılmaz, 2017).

CHAID yöntemi, normal ve doğrusal dağılım ve varyansların homojenliğine bakılmaksızın bağımlı değişkeni etkileyen en önemli yordayıcı değişken gruplarını bulmaya imkân tanınması nedeniyle son yıllarda araştırmacılar tarafından sıklıkla tercih edilmeye başlanmıştır (Diaz-Perez & Bethencourt-Cejas, 2017; Şen & Yılmaz, 2017). CHAID analizi, bu çalışmada da akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımına etki eden birden fazla bağımsız değişkenin önemini birleşik ve ayrı düğüm ve alt düğümler halinde incelemeye imkân tanınması nedeniyle tercih edilmiştir. Çalışmada muhtemel yordayıcı değişkenlere ikinci araştırma sorusunda dağılımı incelenen akademik unvan, disiplin, üniversite türü ve kuruluş yılının yanı sıra önceki çalışmalardan hareketle cinsiyet, yönetim görevi yürütme ve uluslararası lisansüstü deneyim (Beatty, 2013; Welch, 2005) de ilave edilmiştir.

Bulgular

Akademisyenlerin Katıldığı Başlıca Uluslararasılaşma Etkinlikleri

Birinci araştırma sorusu için hesaplanan, cevaplayıcıların anketteki her bir uluslararasılaşma etkinliğine katılımıyla ilgili büyükten küçüğe sıralanmış aritmetik ortalama ve standard sapma değerleri Tablo 2.'de yer almaktadır.

Tablo 2. Cevaplayıcıların uluslararasılaşma etkinliklerine katılım değerleri

Etkinlik	n	$\bar{X}$	s.s.
Yurtdışında yayımlanan kitap ya da dergilerde kaç çalışmanız yer aldı? (Yayım sürecinde olanlar dahil)	973	4,67	2,09
Çalışmalarınızı sunmak için kaç farklı uluslararası kongre,seminer, panel ya da sergiye katıldınız?	973	4,10	1,91
Yurtdışında yayımlanan kaç farklı dergide ya da kitapta editörlük/hakemlik yaptınız?	973	3,53	2,25
Diğer kültürleri, ülkeleri ya da küresel konuları içeren kaç ders verdiniz?	973	2,44	2,05
Mesleki gelişim programlarına katılmak için kaç defa yurtdışına çıktınız?	973	2,12	1,64
Yurtdışından bilim insanları ile kaç adet ortak araştırma yürüttünüz?	973	2,01	1,47
Merkezi yurtdışında bulunan kaç adet uluslararası eğitim/araştırma kuruluşuna üyeliğiniz bulunmaktadır?	973	2,00	1,19
Üniversitenizde uluslararasılık boyutu olan kaç etkinlik/program hazırladınız?	973	1,84	1,39
Yerel ya da yurtdışından bir ortakla uluslararasılık boyutu olan kaç projede çalıştınız?	973	1,83	1,20
Öğrencilerinize yurtdışı deneyimi kazandıran kaç etkinliğe liderlik ettiniz?	973	1,75	1,32
Yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarında kaç defa eğitim verdiniz?	973	1,61	1,26
Üniversitenizde uluslararasılık boyutu olan kaç öğrenci topluluğu ile çalıştınız?	973	1,56	1,08

Tablo 2'den anlaşılacağı üzere, cevaplayıcıların en fazla katıldıkları uluslararasılaşma etkinliği 'yurtdışında yayımlanan kitap ya da dergilere çalışmaları ile dâhil olmak'tır. Bunu, 'uluslararası kongre, seminer,

panel ya da sergi gibi etkinliklere sunum için katılmak’ ve ‘yurtdışında yayımlanan kitap ya da dergilerde editörlük/hakemlik’ izlemektedir. En fazla katılım sağlanan bu üç etkinlik birlikte değerlendirildiğinde, cevaplayıcıların uluslararasılaşma konusunda en aktif olduğu alanlardan birisinin uluslararası yayın/sunum süreci olduğu söylenebilir.

Diğer taraftan, anket maddeleri arasında cevaplayıcılar tarafından en az katılım sağlanan etkinliğin ‘uluslararasılık boyutu olan öğrenci toplulukları ile çalışmak’ olduğu görülmektedir. Bunu, ‘yurtdışındaki yükseköğretim kurumlarında eğitim vermek’ ve ‘öğrencilere yurtdışı deneyimi kazandıran etkinliklere liderlik etmek’ izlemektedir. Bu etkinliklerden ikisinin öğrencilerle ilişkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda, akademisyenler tarafından öğrencileri odağa alan uluslararasılaşma etkinliklerine katılımın diğerlerine oranla daha az olduğu ifade edilebilir.

Farklı Demografik Gruplardaki Akademisyenlerin Uluslararasılaşma Etkinliklerine Katılım Düzeyleri

İkinci araştırma sorusu için farklı demografik gruplardaki akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılım düzeyleri, dağılımları frekans (f) ve yüzde değerleri (%) hesaplanarak incelenmiştir. Analize ilişkin bulgular Tablo 3.’de yer almaktadır.

Tablo 3.’e göre cevaplayıcıların yarıya yakını uluslararasılaşmaya düşük düzeyde katılım gösterirken, uluslararasılaşmaya yüksek düzeyde katılanlar toplam cevaplayıcıların yaklaşık %11’ine karşılık gelmektedir. Kişisel değişkenlere bakıldığında, akademik unvana göre yardımcı doçent unvanlı cevaplayıcıların çoğunluğu uluslararasılaşmaya düşük düzeyde katılmakta, doçent ve profesörlerde ise çoğunluk orta ya da yüksek düzeyde katılım göstermektedir. Akademik disipline göre ise, Sosyal Bilimler alanındaki cevaplayıcıların çoğunluğu uluslararasılaşmaya düşük düzeyde katılırken, diğer alanlarda düşük düzeyde katılanların oranının %50’nin altında kaldığı anlaşılmaktadır. Bu bulgulara göre, farklı akademik unvan ve disiplinlerde uluslararasılaşmaya katılımının farklı düzeylerde olabildiği, ancak özellikle yardımcı doçentler ve Sosyal Bilimler alanındaki akademisyenler arasında dikkate değer oranda düşük düzeyli katılımın gerçekleştiği söylenebilir.

Tablo 3. Demografik değişkenlere göre akademisyenlerin uluslararasılaşma etkinliklerine katılım düzeylerinin dağılımı

Değişken	Değer	Uluslararasılaşma Düzeyi							
		Düşük		Orta		Yüksek		Toplam	
		f	%	f	%	f	%	f	%
Akademik unvan	Yardımcı Doçent	204	65,4	92	29,5	16	5,1	312	100
	Doçent	151	47,8	131	41,5	34	10,8	316	100
	Profesör	130	37,7	159	46,1	56	16,2	345	100
Disiplin	Doğa Bilimleri	61	46,9	59	45,4	10	7,7	130	100
	Sanat & Beşeri Bilimler	49	49,5	35	35,4	15	15,2	99	100
	Sosyal Bilimler	138	58,5	76	32,2	22	9,3	236	100
	Uygulamalı Bilimler	237	46,7	212	41,7	59	11,6	508	100
Yönetim türü	Devlet	436	50,9	331	38,6	90	10,5	857	100
	Vakıf	49	42,2	51	44,0	16	13,8	116	100
Üniversite kuruluş yılı	1992 öncesi	263	46,1	236	41,4	71	12,5	570	100
	1992-2005	132	55,7	86	36,3	19	8,0	237	100
	2006 ve sonrası	90	54,2	60	36,1	16	9,6	166	100
Toplam		485	49,8	382	39,3	106	10,9	973	100

Tablo 3.’de kurumsal değişkenlere biçin verilen bulgulara bakıldığında, 1992 ve öncesinde kurulan üniversitelerde, uluslararasılaşmaya düşük düzeyde katılanların oranı %50’nin altında kalırken, 1992-2005 arası ve 2006 ve sonrası kurulan üniversitelerde bu oran %50’nin üzerinde görülmektedir. Benzer şekilde, devlet üniversitelerinde çalışan cevaplayıcılar arasında da uluslararasılaşmaya katılım çoğunlukla düşük düzeyde gerçekleşmişken, özel üniversitelerde çalışan cevaplayıcıların çoğunluğuysa uluslararasılaşmaya orta ya da yüksek düzeyde katılım sağlamışlardır. Bu bulgulardan hareketle, uluslararasılaşmaya katılım düzeyinin farklı dönemde kurulan ve farklı yönetim türüne sahip üniversitelerde değişkenlik gösterebildiği, ayrıca, özellikle yeni kurulan

üniversitelerde ve devlet üniversitelerinde çalışan akademisyenler arasında uluslararasılaşmaya düşük düzeyde katılımın daha sık rastlanabildiği anlaşılabilmektedir.

Akademisyenlerin Uluslararasılaşma Düzeyinde Etkili Olan Değişken Grup ve Alt Grupları

Akademisyenlerin uluslararasılaşma etkinliklerine katılımına etki eden değişkenlerin önem sırasına göre birleşik ve ayrı düğümlerini ortaya koyarak, oluşturulan tahmin yapısını belirlemek için yürütülen CHAID analizine ilişkin bulgular Şekil 1.'de gösterilmektedir.

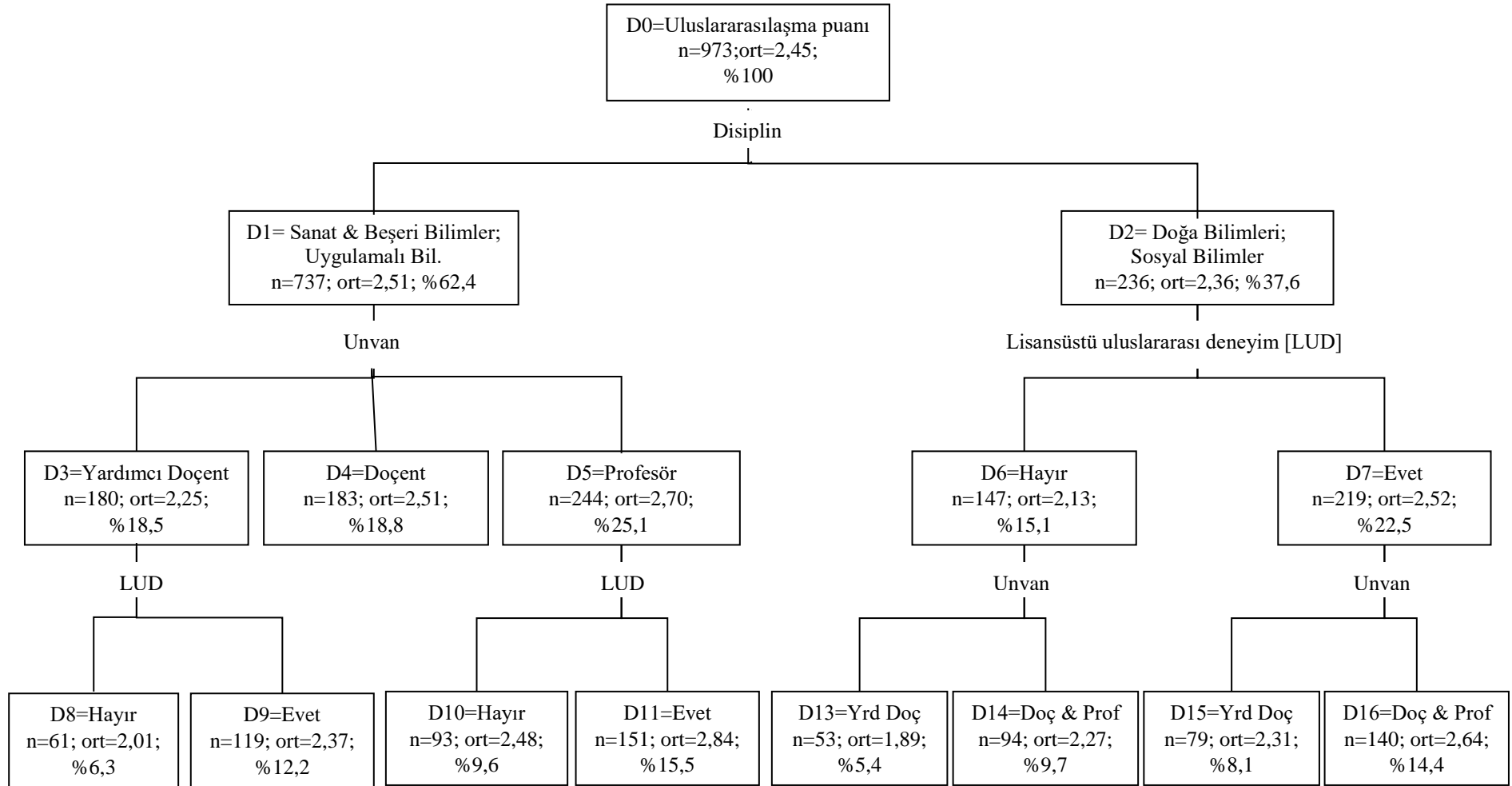
Şekil 1 incelendiğinde, akademisyenlerin uluslararasılaşma etkinliklerine katılımında etkili olan en önemli değişkenin akademik disiplin olduğu anlaşılmaktadır ($p=,047$; $F_{(1,971)}=7,37$). Akademik disiplinin uluslararasılaşmaya etkisi iki düğüme toplanmış, Sanat & Beşeri Bilimler ve Uygulamalı Bilimler bir araya gelerek birinci düğümü oluştururken, Doğa Bilimleri ile Sosyal Bilimler birlikte ikinci düğümü oluşturmuştur. Birinci düğümdeki akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımlarının açıklanmasında en etkili değişken akademik unvan olurken ($p=,000$; $F_{(2,604)}=15,76$), bu grupta azdan çoğa sıralanan uluslararasılaşma puanlarına göre yardımcı doçent, doçent ve profesör grupları üçüncü, dördüncü ve beşinci düğümleri oluşturmuştur.

Doğa Bilimleri ve Sosyal Bilimlerindeki cevaplayıcıların birleşimiyle oluşan ikinci düğüm için ise, lisansüstü uluslararası deneyim sahibi olmak en etkili değişken olarak bulunmuştur ($p=,000$; $F_{(1,364)}=23,88$). Bu düzeyde, lisansüstü eğitim esnasında uluslararası deneyimi olmayan ve olan akademisyenler ayrı gruplar halinde altıncı ve yedinci düğümleri oluşturmuştur. Bir alt dallanmaya bakıldığında da benzer şekilde, lisansüstü uluslararası deneyim sahibi olmanın birinci düğüm altında yer alan hem yardımcı doçentler ($p=,001$; $F_{(1,178)}=10,90$), hem de profesörler ($p=,002$; $F_{(1,242)}=9,46$) için etkili olduğu görülmektedir. İkinci düğüm altında gerçekleşen son dallanmaya göre ise akademik unvan, hem lisansüstü uluslararası deneyimi olmayanlarda ($p=,001$; $F_{(1,145)}=13,46$), hem de olanlarda ($p=,007$; $F_{(1,217)}=8,61$) etkilidir. Bahsedilen her iki düğüme de, akademik unvan için dallanmanın yardımcı doçentler için ayrı, doçent ve profesörlerin ise birleştirilmiş alt grupları ile olduğu görülmektedir. Özetle, akademisyenlerin uluslararasılaşma etkinliklerine katılımına etki eden demografik değişkenler akademik disiplin, unvan ve lisansüstü uluslararası deneyim olarak belirlenmiş ve bağımlı değişken bu değişkenlerin değerlerince oluşturulan birleşik ve/veya ayrı 16 düğüme açıklanmıştır.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Uluslararasılaşma son yıllarda Türkiye'de yükseköğretimin gündeminde geniş ölçekte yer bulan bir konu haline gelmiştir. Dünyadaki birçok örnekte olduğu gibi, ülkemizde de ilgili politika ve uygulamaların etkililiğinin artırılması için, yükseköğretimin başlıca paydaşlardan olan akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımı konusu daha da önem kazanmaya başlamıştır. Türkiye'deki akademisyenlerin uluslararasılaşma ile ilgili katıldıkları etkinlikleri ve akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımında farklı demografik değişken gruplarının etkisini inceleyen bu çalışma, ülkemiz yükseköğretiminde uluslararasılaşmaya yönelik mevcut ve gelecekteki politika ve uygulamaların daha etkili hale getirilmesinde yararlı olabilir.

Araştırmanın sonuçları, Türkiye'deki akademisyenlerin en çok katılım sağladıkları uluslararasılaşma etkinliklerinin uluslararası yayın ve sunum süreçleri ile ilgili olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu, Asya ve Avrupa ülkelerindeki akademisyenlerin ilgi duyduğu başlıca uluslararası etkinlikler ile paralel görülmektedir (Huang, 2009; Kwiek, 2015). Son yıllarda Türkiye Yükseköğretimi'nde uluslararası kongre ve yayınların teşvik edildiği görülmektedir. Üniversitelerarası Kurul (ÜAK) tarafından 2016 yılının ikinci yarısı itibarı ile yeniden düzenlenen ve önceki haline oranla uluslararası sunum/yayınlar daha fazla odaklandığı söylenebilecek olan yeni doçentlik bu uygulamalara örnek olarak verilebilir (ÜAK, 2016). Benzer şekilde akademik teşvik uygulamaları çerçevesinde, uluslararası bildiri, yayın, proje ve araştırmaların teşvik kapsamında yer alması da konu ile ilgili yaygınlaştırıcı politikalara bir başka örnek olarak gösterilebilir (T.C. Resmi Gazete, 2016). Bu değişimin etkilerinin Türkiye kaynaklı yayınlardaki uluslararası işbirliği oranına yansıdığı söylenebilir. Scimago ülke sıralamalarına göre, Türkiye kaynaklı yayınlardaki uluslararası işbirliği oranı da artış halinde olup, 2006 yılında %16,61 olan oran, 2011 yılında % 17,18, 2016 yılında ise %21,72 olarak gerçekleşmiştir (SJR, 2018).

Şekil 1. Akademisyenlerin uluslararasılaşma etkinliklerinde etkili değişken grup ve alt grupları

Rakamlar değerlendirildiğinde, ülkemizde akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımında son politikalarla birlikte nicelik olarak bir artışın olduğu ifade edilebilir. Diğer taraftan, uluslararasılaşmada sadece niceliğe dayalı politikalar son dönemde geniş ölçekli eleştiriler almaktadır. Dünyanın birçok bölgesinde, yalnızca ekonomik ve sayısal hedeflere dayalı uluslararasılaşma politikalarının, yükseköğretimde niteliği ve uluslararasılaşmanın/akademisyenlik mesleğinin ilke ve değerlerini geri plana atılarak, devletleri, kurumları ve bireyleri, daha çok araçsalci uygulamalara yönelttiği görülmektedir (Brandenburg & De Wit, 2011; De Wit, 2011; Knight, 2014). Uluslararası araştırma, yayın ve öğrenci sayıları gibi alanlarda yaygın görülebilen bu durum, yükseköğretimde uluslararası işbirliğinin temelinde olan nitelikli bilimsel bilginin üretilmesi ve yayılması, toplumların, kurumların ve kişilerin karşılıklı öğrenme ile gelişmesi ve evrensel kamu yararının ve karşılıklı insani anlayışın iyileştirilmesi gibi hedeflerin geri planda kalmasına sebep olabilmektedir (Jones & De Wit, 2012; Knight, 2014). Bu nedenle, ülkemiz yükseköğretiminde ve özelde Türkiye'deki akademisyenlerin uluslararasılaşmasında niceliğin yanında niteliği ve evrensel akademik değerleri ön plana çıkaran tedbirlerin alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu noktada özellikle uluslararası biçimde yürütülmek istenen akademik dergi, kitap ve kongrelere ilişkin süreçlerin uluslararasılık boyutunda niteliğin artırılması amaçlanarak, teşvik stratejilerinde üst düzey bilimsel bilginin paylaşımını ve karşılıklı kültürlerarası/küresel öğrenme, proje ve işbirliklerini geliştirici organizasyonların daha ön planda tutulması yararlı olabilir.

Çalışmanın bulguları ayrıca öğrencilerle ilgili bazı uluslararası etkinliklere akademisyen katılımının diğer etkinliklere oranla görece düşük olduğunu ortaya koymuştur. Öğrencilere yönelik uluslararası etkinlikler, uluslararası öğrencilerin üniversitelerine yönelik memnuniyetlerinin artırılması, yerel öğrencilerin uluslararası/kültürlerarası ve de küresel becerilerinin geliştirilmesi ve daha zengin bir uluslararası kampüs ortamı yaratılması gibi çok boyutlu amaçlarla yürütülmekte ve uluslararasılaşma programlarının önemli bir ayağını oluşturmaktadır (Deardorff, 2006; Leask, 2009). Ülkemizde de son dönemdeki sosyo-politik, kültürel ve ekonomik gelişmelerle, hem devlet hem de vakıf üniversitelerindeki uluslararası öğrencilerin sayısının ve var olan öğrencilerin memnuniyetlerinin artırılmasına yönelik ulusal yükseköğretim hedefleri ön plana çıkmaktadır (Çetinsaya, 2014; Özer, 2012; Vural-Yılmaz, 2016). Bu hedeflere ulaşılabilmesi için, üniversitelerde akademisyenlerce liderlik edilen ve öğrencilerin uluslararası/kültürlerarası/küresel becerilerini ve paylaşımlarını geliştirmelerini amaçlayan etkinliklere daha fazla yer verilmesi ve akademisyenlerin bu tür etkinliklere katılımı ve organizasyonunun daha sistemli bir şekilde teşvik edilmesinin yararlı olabilir.

Araştırma, akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımının açıklanmasında seçili demografik değişkenler arasında en önemlisinin akademik disiplin olduğunu ortaya koymuştur. Analiz sonucunda oluşan akademik disiplin alt gruplarına bakıldığında, teori odaklı (Doğa Bilimleri, Sosyal Bilimler) ile pratik odaklı (Sanat & Beşeri Bilimler, Uygulamalı Bilimler) alanların ayrı gruplarda toplandıkları görülmektedir (Chynoweth, 2009). Bu sonuçlardan uygulamalı bilimlerde çalışan akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımının temel ve sosyal bilim alanlarında çalışanlara göre daha fazla olduğu ve bu farklılığın uluslararasılaşmaya katılımı açıklamada anlamlı olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum, farklı ülkelerdeki akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımını disiplin açısından inceleyen ve uygulamaya yönelik alanların uluslararasılaşmada daha aktif olduğunu ortaya koyan önceki çalışmalarla uyumludur (Rostan, 2008; Welch, 2005).

Akademik disiplin, akademisyenlerin alan yönelimi, kariyer hedefleri ve sosyalleşme süreçleri üzerinde önemli etkisi olan bir değişken olarak kabul edilmektedir (Becher, 1994; Clark, 1987). Bu nedenle çalıştıkları alanın doğası gereği akademisyenlerin uluslararasılaşmaya farklı düzeylerde ilgi duyması beklenebilir. Diğer taraftan, ulusal ve uluslararası birçok fon/hibe sağlayıcı kuruluş, araştırma desteği sağlamada son yıllarda artan biçimde tıp, mühendislik gibi uygulamalı alanları ön plana almaktadır (Slaughter & Leslie, 1997). Örneğin birçok uluslararası araştırmacıya fon sağlayıcılığı yapan Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) federal araştırma fonlarının 2017 yılı dağılımında biomedikal, fiziki bilimler (uygulamalı fizik/kimya/matematik) ve mühendislik alanları toplam 45 milyar \$'dan fazla destek ile ilk üç sırada yer alırken, sosyal bilimler 1,24 milyar \$ ile sekiz alan içinde son sırada yer almaktadır (AAAS, 2018). Benzer şekilde birçok uluslararası araştırmacıya ev sahipliği yapan Kanada'da öğretim üyesi başına düşen ortalama araştırma hibe desteği 2012 yılında biyoloji mühendisliğinde 84.327 \$, kimya mühendisliğinde 69.615 \$ iken, bu değer sosyal hizmet çalışmalarında 5.216 \$ olarak gerçekleşmiştir (Usher, 2012). Fiziki bilimler ve mühendislik alanlarında desteklenen proje sayısı, Avrupa Araştırma Konseyi'nin (ERC) desteklediği

araştırma sayılarının dağılımında da benzer şekilde en yukarıda yer almaktadır (European Research Council, 2018). TÜBİTAK ulusal ve uluslararası destek programlarında da benzer şekilde teknoloji ve enerjiye yönelik uygulamalı alanların öncelikli alanlara dahil ettiği görülmektedir (TÜBİTAK, 2018). Hibe ve fon desteği bulmada yaşanan eksikliklerin uluslararasılaşmanın önündeki en önemli engellerinden biri olduğu gerçeği (Hawawini, 2011) ve son yıllarda hızla artan akademik kapitalizm ve girişimci üniversite eğilimi (Slaughter & Leslie, 1997) birlikte değerlendirildiğinde, sosyal ve teori odaklı alanlarda çalışan akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımını artırmaya yönelik tedbirlerin alınması gerektiği ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmanın bulguları, lisansüstü uluslararası deneyimin bu alanlardaki akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımını artırdığını göstermektedir. Bu nedenle bu alanlarda çalışan akademisyen adaylarının lisansüstü eğitimleri esnasında yurtdışında eğitim ve araştırma imkânının artırılması uluslararasılaşmaya katılımı artırmada yararlı olabilir. Bu konuda ayrıca uluslararası boyutu olan disiplinlerarası arası çalışmalar teşvik edilerek farklı alanlardaki akademisyenlerin uluslararasılaşmaya ortak projelerle katılımı sağlanabilir.

Çalışmanın sonuçları düşük akademik unvana sahip akademisyenlerin (özellikle yardımcı doçentler) hem teori hem de pratik odaklı alanlarda uluslararasılaşmaya daha az katılım sağladığını ortaya koymaktadır. Bu sonuç, ABD ve İtalya gibi ülkelerde yürütülen uluslararasılaşma çalışmalarda uluslararasılaşmaya akademisyen katılımında ortaya çıkan akademik unvan farkları ile uyumludur (Rostan, 2008; Schwietz, 2006). Akademik kariyer süreçlerinde daimi kadronun alındığı doçentlik unvanı, akademisyenlerin araştırma yönelimini belirlemede önemli görülmektedir (Brown & Kurlond, 1990). Bu nedenle akademik unvanlar arasında uluslararasılaşmaya katılım açısından değişken bir dağılımın görülmesi beklenebilir. Diğer taraftan araştırmanın bulguları akademik unvanın hem teori hem de pratik odaklı akademisyenlerin uluslararasılaşmasının açıklanmasında etkili olduğunu göstermektedir. Bu nedenle erken kariyer döneminde olan akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımını artıracak politikaların geliştirilmesi ülkemiz yükseköğretimi açısından önem taşımaktadır. Bu noktada, ders yükü dağılımlarının erken kariyer dönemindeki akademisyenlere dezavantaj yaratmayacak şekilde düzenlenmesi ve doçentlik için gerekli ölçütlerde uluslararası boyutu olan çalışmaların daha fazla teşvik edilmesi, ülkemizdeki genç akademisyenlerin uluslararasılaşmaya ilgisini artırabilir.

Sonuç olarak uluslararasılaşmanın, Türkiye Yükseköğretimi'nde son dönemde sadece kültürel-politik boyuttaki sınırlı devletlerarası anlaşmalardan öte ekonomik, akademik, coğrafi ve sosyal boyutlarda yürütülen çok boyutlu stratejik bir araç haline getirilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır (Çetinsaya, 2014; Gür, 2016; YÖK, 2015; YÖK, 2017). Yapılmak istenen bu dönüşümünde, yükseköğretimin temel paydaşlarından olan akademisyenlerin sürece dâhil edilerek akademisyenlerin uluslararasılaşmaya ilgisinin artırılması, hedeflenen başarıya ulaşmasında önemlidir. Bu nedenle akademisyenlerle ilgili kurumsal ve kişisel değişkenleri göz önünde bulunduran kapsayıcı ve çeşitlendirilmiş teşvik politikalarının hayata geçirilmesi, ülkemiz yükseköğretiminin uluslararası alanda daha nitelikli bir şekilde temsilini ve bölgesel bir çekim gücü haline gelmesini kolaylaştırabilir.

Türkiye üniversitelerinde çalışan akademisyenlerin uluslararasılaşmaya katılımının araştırıldığı bu çalışmada incelenen demografik değişkenler, mevcut alanyazın ve anketin uygulanabilirliği göz önünde bulundurularak belirli kişisel ve kurumsal etkenlerle sınırlandırılmıştır. Uluslararasılaşma uygulamalarının kişisel, kurumsal ve çevresel birçok etkene bağlı olarak değişkenlik gösterebildiği düşünüldüğünde (Huzdik, 2011; Knight, 2004), sonraki araştırmalarda farklı kişisel/kurumsal/çevresel özelliklerin etkisinin derinlemesine nitel çalışmalarla incelenmesi uluslararasılaşmanın ülkemizdeki uygulamalarının daha bütüncül şekilde anlaşılmasına yardımcı olabilir.

Extended Summary

Introduction

Like in many other countries, internationalization has become an important subject in Turkish higher education through rapidly developing policies and implementations. Because of the growing regional cultural/political impact of Turkey, and increasing capacity as well as financial interest of public and foundation universities, approaches to internationalization have changed from limited technical and political daily actions to more strategic long-term plans including also educational and economic goals. Academics and their participation in international activities have gained a greater place in these plans as academics are considered a key stakeholder in achieving governmental and institutional objectives. Therefore, internationalization experiences of Turkish academics have become a more important topic in Turkey's higher education.

Despite the growing strategies to enhance academics' motivations for internationalization and rising number of qualitative-oriented studies, literature still lacks adequate research on the internationalization experiences of Turkish academics conducted especially with large scaled samples. Taking this need into account, this study aims at investigating Turkish academics' participation in internationalization activities with a large scaled dataset including different demographic variables. For this purpose, the following research questions are addressed:

For the academics working in Turkish universities;

1. What are the most and the least participated internationalization activities?
2. What is the distribution of participation level in internationalization activities according to selected demographic variables?
3. How the merged and separate groups of influencing demographic variables constitute a prediction structure for academic's participation in international activities?

Methodology

As study aims at investigating internationalization experiences of Turkish academics in a large sample, a quantitative survey design was used. Descriptive and correlational strategies were employed to examine the addressed research questions. Academic's working titles with assistant professor, associate professor and professor were included into the study sample. The principles of maximum variation sampling technique were taken into account while inviting the potential respondents to participate in the survey. Survey questions addressing the number of participation in internationalization activities were transferred to an online questionnaire tool. Potential respondents then were invited to participate in the study via an email including the link to the online survey. After all, responses gathered from 973 participants were used for the analysis process.

Descriptive and correlational analysis techniques were used during the data analyzing process. Mean scores and standard deviations were computed for each item in order to identify the most participated internationalization activities. Also, frequencies and percentages were taken into account while examining the distribution of academic's participation in internationalization activities according to demographic variables. Finally, the prediction structure of academics' internationalization participation obtained from merged and separate groups of demographic variables were examined by CHAID analysis.

Findings

The findings indicated that actions aiming international publication process appear as the most participated internationalization activities among Turkish academics. Publishing in books or journals from abroad, attending international conferences and reviewing/editing international publications were found to be in the top-three internationalization activities for respondent academics. On the other hand, participation in student-oriented internationalization activities was found to be relatively less compared to other actions. Working with international student clubs/associations as well as leading events for students' international experiences, and teaching abroad were found to be the three least participated internationalization activities.

Findings also revealed that the distribution of the participation level in internationalization activities varies according to demographic variables. The distribution of participation for assistant professors and for academics from pure sciences, however, can be noticed at considerably lower levels compared to other groups. Moreover, the percentage of high participation in internationalization was found to be relatively greater for older institutions and for foundation universities.

Finally, CHAID analysis results indicated that the prediction structure of academics' participation in internationalization activities can be constituted through 16 nodes including three different demographic variables. Discipline were found to be the most important predictive variable, while academic title and graduate experiences abroad also appeared as influencing under disciplinary nodes. According to analysis results, academics from applied sciences and arts & humanities clustered in one group, while academics from social and natural sciences gathered in the other. For applied sciences and arts & humanities, academic titles were grouped independently. For social & natural sciences, on the other hand, assistant professors were grouped separately, whereas the groups of associate professors and professors were merged according to their participation in internationalization activities. Furthermore, for several disciplinary and title groups, having graduate experiences abroad were found to be influential in the constitutions of nodes and the prediction structure of academics' participation in internationalization.

Conclusion

Results of this study revealed that academics in Turkish universities have a variety of different international experiences and several factors can have an impact on increasing the participation in internationalization activities. As governmental and institutional attention for internationalization grows, strategies need to be strengthened and developed more comprehensively in order to obtain a greater achievement in higher education goals. Policies and actions for internationalization need to be developed not only for financial purposes and for limited groups. They can be rather developed considering the conditions and needs of various stakeholders including academics, students and local society. It is expected that this study can contribute to the efforts towards understanding the approaches of faculty in Turkish universities and the areas need to be strengthened for internationalization.

Kaynakça / References

- AAAS. (2018). *Historical trends in federal R&D*. Erişim adresi: <https://www.aaas.org/page/historical-trends-federal-rd#Disc>
- Beatty, M. R. (2013). *Factors influencing faculty participation in internationalization at the University of Minnesota's Schools of Nursing and Public Health: A case study* (Doctoral dissertation). Retrieved from: ProQuest Dissertations and Theses Global (UMI No. 3596305)
- Becher, T. (1994). The significance of disciplinary differences. *Studies in Higher Education, 19*(2), 151–161.
- Bedenlier, S. (2017). Internationalization within higher education and its influence on faculty: experiences of Turkish academic staff. *Journal of Research in International Education, 16*(2), 185-196.
- Bostrom, C. A. (2010). Diffusion of internationalization in Turkish higher education. *Journal of Studies in International Education, 14*(2), 143-160.
- Brandenburg, U., & De Wit, H. (2011). The end of internationalisation. *International Higher Education, 62*, 15-17.
- Brown, R., & Kurland, J. (1990). Academic tenure and academic freedom. *Law and Contemporary Problems, 53*(3), 325-355.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Childress, L. K. (2010). *The twenty-first century university: Developing faculty engagement in internationalization*. New York, NY: Peter Lang.
- Chynoweth, P. (2009). The built environment interdiscipline: A theoretical model for decision makers in research and teaching. *Structural Survey, 27*(4), 301–310.
- Clark, B. R. (1987). *The academic life: Small worlds, different worlds: A Carnegie Foundation special report*. Princeton, NJ: Carnegie Foundation.
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2007). *Research methods in education*. London: Routledge.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Çetinsaya, G. (2014). *Büyüme, kalite, uluslararasılaşma: Türkiye yükseköğretimi için bir yol haritası*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu.
- De Wit, H. (2002). *Internationalization of higher education in the United States of America and Europe: A historical, comparative, and conceptual analysis*. Westport, CT: Greenwood.
- De Wit, H. (2011). Internationalization of higher education: Nine misconceptions. *International Higher Education, 64*, 6-7.
- Deardorff, D. K. (2006). Identification and assessment of intercultural competence as a student outcome of internationalization. *Journal of Studies in International Education, 10*(3), 241-266.
- Diaz-Perez, F. M., & Bethencourt-Cejas, M. (2016). CHAID algorithm as an appropriate analytical method for tourism market segmentation. *Journal of Destination Marketing & Management, 5*, 275-282.
- Doğan, N., & Özdamar, K. (2003). CHAID analizi ve aile planlaması ile ilgili bir uygulama. *Türkiye Klinikleri Tıp Bilimleri, 23*, 392-397.
- European Research Council. (2018). *ERC funded projects. Research domain*. Erişim adresi: <https://erc.europa.eu/projects-figures/erc-funded-projects>
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E., & Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education* (8th ed.). New York, NY: McGraw-Hill.
- Friesen, R. (2013). Faculty member engagement in Canadian university internationalization: A consideration of understanding, motivations and rationales. *Journal of Studies in International Education, 17*(3), 209–227.
- Grasset, C. (2013). *Internationalization rationales, obstacles and drivers: A multiple case study of Spanish higher education institutions* (Doctoral dissertation). Retrieved from: ProQuest Dissertations and Theses Global (UMI No. 3560569)

- Gür, B. (2016). Democratization and massification of higher education in Turkey and challenges ahead. *Research & Occasional Paper Series: CSHE.3.16*. Center for Studies in Higher Education. UCLA Berkeley.
- Hawawini, G. (2011). *The internationalization of higher education institutions : A critical review and a radical proposal*. Faculty and Research Working Paper. INSEAD Working Paper No. 2011/112/FIN (Vol. 112).
- Horn, A. S., Hendel, D. D., & Fry, G. W. (2007). Ranking the international dimension of top research universities in the United States. *Journal of Studies in International Education, 11*(3-4), 330-358.
- Huang, F. (2009). The internationalization of the academic profession in Japan. A quantitative perspective. *Journal of Studies in International Education, 13*(2), 143-158.
- Huang, F., Finkelstein, M., & Rostan, M. (Eds.). (2014). *The internationalization of the academy: Changes, realities and prospects*. Dordrecht: Springer.
- Hudzik, J. K.. (2011). *Comprehensive internationalization: From concept to action*. Washington, DC: NAFSA.
- Jones, E., & De Wit, H. (2012). Globalization of internationalization: Thematic and regional reflections on a traditional concept. *AUDEM: The International Journal of Higher Education and Democracy, 3*(1), 35-54.
- Kavak, Y., & Baskan, G. A. (2001). Türkiye'nin Türk cumhuriyetleri, Türk ve akraba topluluklarına yönelik eğitim politika ve uygulamaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20*, 92-103.
- Kayri, M., & Boysan, M. (2007). Araştırmalarda CHAID analizinin kullanımı ve baş etme stratejileri ile ilgili bir uygulama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 40*(2), 133-149.
- Kırmızıdağ, N., Gür, B. S., Kurt, T., & Boz, N. (2012). *Yüksek öğretimde sınır ötesi ortaklık tecrübeleri*. Ankara: Hoca Ahmet Yesevi Uluslararası Türk-Kazak Üniversitesi Yay.
- Kireççi, M. A., Bacanlı, H., Erişen, Y., Karadağ, E., Çeliköz, N., Dombaycı, M. A., ..., & Şahin, M. (2016). The internationalization of higher education in Turkey: Creating an index. *Education and Science, 41*(187), 1-28.
- Knight, J. (2004). Internationalization remodeled: Definition, approaches, and rationales. *Journal of Studies in International Education, 8*(1), 5-31.
- Knight, J. (2014). Is internationalisation of higher education having an identity crisis? In A. Maldonado-Maldonado & R. M. Bassett (Eds.), *The forefront of international higher education: A festschrift in honor of Philip G. Altbach* (pp. 75-87). Dordrecht, Netherlands: Springer.
- Köksal, S. (2014). *Regional internationalization of Turkish higher education: Turkey's higher education policies towards Kosovo, Macedonia and Bosnia and Herzegovina* (Unpublished doctoral dissertation). Middle East Technical University, Ankara.
- Kwiek, M. (2015). The internationalization of research in Europe: A quantitative study of 11 national systems from a micro-level perspective. *Journal of Studies in International Education, 19*(4), 341-359.
- Leask, B. (2009). Using formal and informal curricula to improve interactions between home and international students. *Journal of Studies in International Education, 13*(2), 205-221.
- Li, B., & Tu, Y. (2016). Motivations of faculty engagement in internationalization: A survey in China. *Higher Education, 71*(1), 81-96.
- Mizikaci, F. (2005). Prospects for European integration: Turkish higher education. *Higher Education in Europe, 30*(1), 67-79.
- Neave, G. (2001). The European dimension in higher education: An excursion into the modern use of historical analogues. In J. Huisman, P. Maassen, & G. Neave (Eds.), *Higher education and the nation State: The international dimension of higher education* (pp. 13-73). New York, NY: Pergamon.
- Özer, M. (2012). Türkiye'de Uluslararası Öğrenciler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi, 2*(1), 10-13.

- Özer, M. (2016). The internationalization of higher education in Turkey: Realities, motivations and opportunities. *Insight Turkey*, 18(4), 53-63.
- Özoglu, M., Gür, B. S., & Coşkun, İ. (2012). *Küresel eğilimler ışığında Türkiye'de uluslararası öğrenciler*. Ankara: SETA.
- Özoglu, M., Gür, B. S., & Gümüş, S. (2016). Rapid expansion of higher education in Turkey: The challenges of recently established public universities (2006--2013). *Higher Education Policy*, 29(1), 21-39.
- Rostan, M. (2008). The changing academic profession in Italy: Accounts from the past, first insights from the present. In *The changing academic profession in international comparative and quantitative perspectives*. RIHE International Seminar Reports (pp. 153-178). Hiroshima: Hiroshima University Research Institute for Higher Education.
- Rumbley, L. E. (2010). Internationalization in the universities of Spain: Changes and challenges at four institutions. In F. Maringe & N. Foskett (Eds.) *Globalization and internationalization in higher education: Theoretical, strategic and management perspectives*. London: Continuum.
- Schwietz, M. S. (2006). *Internationalization of the academic profession: An exploratory study of faculty attitudes, beliefs and involvement at public universities in Pennsylvania* (Doctoral dissertation). Retrieved from: ProQuest Dissertations & Theses Global (UMI No. 3224043)
- Selvitopu, A. (2016). *Türk yükseköğretiminde uluslararasılaşma stratejileri: Süreç yaklaşımı çerçevesinde nitel bir inceleme* (Yayınlanmamış doktora tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Eskişehir.
- SJR. (2018). Scimago journal & country rank: Turkey. Erişim adresi: <https://www.scimagojr.com/countrysearch.php?country=tr>
- Slaughter, S., & Leslie, L. L. (1997). *Academic capitalism: Politics, policies and the entrepreneurial university*. Baltimore, MD: Johns Hopkins University Press.
- Stohl, M. (2007). We have met the enemy and he is us: The role of the faculty in the internationalization of higher education in the coming decade. *Journal of Studies in International Education*, 11(3/4), 359-372.
- Şen, Ş., & Yılmaz, A. (2017). Öğretmen adaylarının çözünme konusundaki kavramsal anlamalarının CHAID analizi ile incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 932-954.
- T.C. Resmi Gazete. (2016). *Akademik teşvik yönetmeliği*. Erişim adresi: http://yok.gov.tr/documents/10279/30318223/Akademik_Tesvik_Odenegi_Yonetmeliği_31_12_2016_Resmi_Gazete_Yayın_Tarihi.pdf
- TÜBİTAK. (2018). *Destekler-Akademik*. Erişim adresi: <https://www.tubitak.gov.tr/tr>
- Usher, A. (2012). *Research grants by discipline*. Higher Education Strategy Associates. Erişim adresi: <http://higherstrategy.com/research-grants-by-discipline/>
- ÜAK. (2016). *Doçentlik Başvuru Şartları-2016 Aralık Dönemi*. Erişim adresi: <http://www.uak.gov.tr/?q=node/70#2016A>
- Vural-Yılmaz, D. (2016). Uygulayıcıların penceresinden Türk üniversitelerinin uluslararasılaşma deneyimi. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 91-109.
- Welch, A. (2005). From peregrinatio academica to global academic: The internationalisation of the profession. In A. Welch (Ed.) *The professoriate: Profile of a profession* (pp. 71-96). Dordrecht, Netherlands: Springer.
- Yağcı, Y. (2010). A different view of the Bologna Process: The case of Turkey. *European Journal of Education*, 45(4), 588-600.
- YÖK. (2015). *Yükseköğretim Kurulu 2016-2020 Stratejik Planı*. Ankara: Yükseköğretim Kurulu.
- YÖK. (2016). *Üniversiteler*. Erişim adresi: <http://yok.gov.tr/web/guest/universitelerimiz>
- YÖK. (2017). *Yükseköğretim Uluslararasılaşma Strateji Belgesi: 2018-2022*. Erişim adresi: <http://www.yok.gov.tr/web/guest/yuksekogretimde-uluslararasilasma-strateji-belgesi-2018-2022>